KÉPLÉKENYALAKÍTÁS – GEMTT-003B
tantárgy előadásainak programja

Hét	Tematika
1. hét	A képlékenyalakítás fogalma, helye a gépészmérnöki gyakorlatban. A képlékenyalakítás jellemzői, anyagtudományi alapjai és anyagszerkezeti vonatkozásai. Az alakíthatóság alapfogalmai: külső és belső állapottényezők és hatásaik, valamint alkalmazásuk a képlékenyalakítás gyakorlatában.
2. hét	A képlékenyalakítás kontinuummechanikai alapjai. A feszültségi állapot alapösszefüggései. Feszültségi egyensúlyi egyenletek. Az alakváltozási állapot és fő paraméterei. Mérnöki és valódi nyúlások. A térfogatállandóság tétele. Folyási feltételek, folyási törvények. Anyagegyenletek, anyagtörvények.
3. hét	A képlékenyalakítás technológiai eljárásainak elemzése. Lemezek alakítása. A lemezalakító műveletek osztályozása. Lemezek anyagszétválasztással végzett megmunkálása. A nyírásos vágás folyamata. A vágott felület jellemzői. A kivágás, lyukasztás technológiája és technológiai paraméterei.
4. hét	Lemezterv, sávterv fogalma és tervezése. A vágás erő-, munka- és teljesítmény-szükségletének számítása. A nyomásközéppont meghatározása. A kivágás, lyukasztás szerszámai. Bélyegek, vágólapok kialakítása. A vágórés megválasztása. A vágólap és a bélyeg tűrésezése.
5. hét	A hajlítás technológiája és a hajlítás alakváltozási jellemzői. A semleges réteg helyzete. A minimális és maximális hajlítási sugár. A kiinduló lemezméret meghatározása. A visszarúgózás elemzése.
6. hét	A hajlítás feszültségi állapotának elemzése. A hajlítás erő- és nyomaték szükséglete. Hajlító szerszám konstrukciók elemzése. Visszarugózásra kompenzált hajlítószerszámok.
7. hét	Mélyhúzás: a mélyhúzás folyamata és alakváltozási állapota. A mélyhúzás technológiai tervezése. A teríték meghatá¬rozá¬sának módszerei. A húzások számának és a hőkezelések helyének meghatározása.
8. hét	Mélyhúzás: a mélyhúzás feszültségi állapotának elemzése. A mélyhúzás erő- és munkaszükséglete. Különleges mélyhúzó eljárások. Mélyhúzó szerszámok elemzése.

Hét	Tematika
9. hét	A lemezalakítás anyagai és osztályozásuk. Lemezek alakíthatóságának vizsgálata. Klasszikus alakíthatósági vizsgálatok. Alakítási határdiagramok értelmezése és alkalmazása a lemezalakító iparban.
10. hét	A térfogatalakítás eljárásainak elemzése. A hidegzömítés alapesetei, alaki jellemzői. A hidegzömítés technológiája. Hidegzömítő sajtók és szerszámaik ismertetése. Alkalmazási példák.
11. hét	Kúpos alakítóüregben végzett alakítások (húzás, redukálás, tömör testek előre-folyatása) alakváltozási és feszültségi állapotának elemzése, jellemzőinek (alakítóerő, szerszámterhelés, stb.) meghatározása.
12. hét.	Oktatási szünet
13. hét	A redukálás és folyatás elemzése. Folyató eljárások osztályozása. Tömör testek előrefolyatása. Üreges testek előre- és hátrafolyatása. Folyató szerszámkonstrukciók és szerszámelemek elemzése. Példák a hideg térfogatalakítás ipari alkalmazására.
14. hét	Alakítógépek fő típusai és megválasztásuk szempontjai: a gépválasztás geometriai, kinematikai és kinetikai szempontjai. Korszerű alakítógépek, alakító gyártórendszerek.

Miskolc, 2019. február 8.

Lukács Zsolt
tárgyjegyző

Képlékenyalakítás (GEMTT003-B) tárgy gyakorlati programja és ütemezése

Gyak. száma	A gyakorlat témája	Gyak. helye	Gyak. száma	A gyakorlat témája	Gyak. helye
1	*Alakítótechnológiák és szerszámok bemutatása, elemzése. Alakítógépek bemutatása.*	Tsz.-i labor	**4**	*Mélyhúzási technológia tervezése. Feladatmegoldás.*	XXXVII. Előadó
2	*Kivágási technológia tervezése. Feladatmegoldás.*	XXXVII. előadó	**5**	*Lemezek alakíthatósági vizsgálatai. Erichsen és csészehúzó vizsgálat.*	Tsz.-i műhely C/2
3	*Hajlítási technológia tervezése. Feladatmegoldás.*	XXXVII. Előadó	**6**	*Zömítési technológia tervezése. Feladatmegoldás.*	XXXVII. Előadó

Tankörök	**Időpontok**	**Helyszín**	Okt. hét	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
			Naptári hét	02.11. - 02.15.	02.18. - 02.22.	02.25. - 03.01.	03.04. - 03.08.	03.11. - 03.15.	03.18. - 03.22.	03.25. - 03.29.	04.01. - 04.05.	04.08. - 04.12.	04.15. - 04.19.	04.22. - 04.26.	04.29. - 05.03.	05.06. - 05.10.	05.13. - 05.17.
BG1		LMT1				**1**		**2. téma** A gyakorlat a kurzust felvett hallgatók számára összevontan lesz megtartva.		**3. téma** A gyakorlat a kurzust felvett hallgatók számára összevontan lesz megtartva.		**4. téma** A gyakorlat a kurzust felvett hallgatók számára összevontan lesz megtartva.		**5**		**6. téma** A gyakorlat a kurzust felvett hallgatók számára összevontan lesz megtartva. A gyakorlat	
BG2		LMT1					**1**								**5**		
BG3		LMT1				**1**								**5***			
BG4		LMT1					**1**								**5**		
BG5		LMT3												**5**			
BMR		LMT1				**1**								**5***			
BM1		LMT1					**1**								**5**		
											1. zh						**Pót zh**

A Zárthelyi dolgozatok írása órarenden kívüli időpontban történik.

*** A gyakorlatok a 13. héten lesznek megtartva**

Miskolc, 2019. február 8.

KÉPLÉKENYALAKÍTÁS (GEMTT003-B)
c. tantárgy követelményei
Gépészmérnöki Kar, II. évfolyam, BSc képzés

Tantárgy órakimérete: **2 ea + 1 gy**

Félév elismerésének, az aláírás megadásának feltételei:

- **A 6 db kötelező gyakorlati foglalkozás teljesítése**
- **legalább 1 db zárthelyi elégséges eredménye.**

Aki a zárthelyin legalább 50%-ot elér annak az aláírást megadjuk, ha a kötelezően előírt gyakorlatokat teljesítette, a második zárthelyit azoknak szánjuk, akik az elsőt bármi okból nem teljesítették, vagy ott nem szerezték meg a szükséges 50%-ot: az ekkor elért 50% a zárthelyi szempontjából szintén elegendő az aláíráshoz.

Zárthelyi dolgozatok száma és időtartama: 2 x **60 perc**

- időpontja (naptári hét): **14. hét** (IV. 01 – IV.05.) és **20. hét** (V. 13.- V. 17)
- értékelés módja: *osztályzás* *50 % feletti teljesítmény= elégséges*
  80 % feletti teljesítmény = jeles
  A két értékhatár között lineáris skálázás.

Zárthelyi dolgozatok, gyakorlatok pótlásának lehetősége:

– Pótzárthelyi az utolsó héten

– **A Tanszék nem rendszeres, eseti jellegű hiányzás esetén egyéni elbírálás alapján engedélyezhet gyakorlat pótlást. Ennek módja a gyakorlatvezetővel egyeztetve kerül meghatározásra. Ilyen módon maximum 2 gyakorlat pótolható.**

A vizsga letételének és értékelésének módja: **írásbeli és szóbeli**

Megajánlott vizsga írásbeli jegyet (négyes vagy ötöst) kaphatnak, akik a két évközi zh-n legalább 4-es átlageredményt értek el. A szóbeli kötelező!

Miskolc, 2019. február 8.

Lukács Zsolt
tárgyjegyző

Gépészmérnöki levelező alapszak
hallgatóinak konzultációs tematikája
***Képlékenyalakítás GEMTT003-BL* c. tantárgyból**

Időpont	**Téma**
1. konz.	A képlékenyalakítás fogalma, helye a gépészmérnöki gyakorlatban. A képlékenyalakítás jellemzői, anyagtudományi alapjai és anyagszerkezeti vonatkozásai. Az alakíthatóság alapfogalmai: külső és belső állapottényezők és hatásaik, valamint alkalmazásuk a képlékenyalakítás gyakorlatában. Az alakváltozási állapot és fő paraméterei. Mérnöki és valódi nyúlások. A térfogatállandóság tétele. Folyási feltételek, folyási törvények. Anyagegyenletek, anyagtörvények. A lemezalakító műveletek osztályozása. Lemezek anyagszétválasztással végzett megmunkálása. A nyírásos vágás folyamata. A vágott felület jellemzői. A kivágás, lyukasztás technológiája és technológiai paraméterei. Lemezterv, sávterv fogalma és tervezése. A vágás erő-, munka- és teljesítmény-szükségletének számítása. A nyomásközéppont meghatározása. A kivágás, lyukasztás szerszámai. Bélyegek, vágólapok kialakítása. A vágórés megválasztása. A vágólap és a bélyeg tűrésezése.
2. konz.	A hajlítás technológiája és a hajlítás alakváltozási jellemzői. A semleges réteg helyzete. A minimális és maximális hajlítási sugár. A kiinduló lemezméret meghatározása. A visszarúgózás elemzése. A hajlítás erő- és nyomaték szükséglete. Hajlító szerszám konstrukciók elemzése. Mélyhúzás: a mélyhúzás folyamata és alakváltozási állapota. Mélyhúzás: a mélyhúzás feszültségi állapotának elemzése. A mélyhúzás erő- és munkaszükséglete.
3. konz..	A térfogatalakítás eljárásainak elemzése. A hidegzömítés alapesetei, alaki jellemzői. A hidegzömítés technológiája. Hidegzömítő sajtók és szerszámaik ismertetése. Alkalmazási példák. A redukálás és folyatás elemzése. Folyató eljárások osztályozása. Tömör testek előrefolyatása. Üreges testek előre- és hátrafolyatása. Folyató szerszámkonstrukciók és szerszámelemek elemzése. Példák a hideg térfogatalakítás ipari alkalmazására.

Miskolc, 2019. február 09.

Lukács Zsolt

Gépészmérnöki levelező alapszak hallgatóinak követelményei
***Képlékenyalakítás GEMTT003-BL* c. tantárgyból**

- Tantárgy órakimérete: 12 óra (3x4 konzltációs időpont)

- Az aláírás megszerzésének feltételei:
  1. Egyéni írásbeli házi feladat megfelelő szintú elkészítése, adott határidőre (14. oktatási hét).

Nem pótolható az aláírás:-

- Zárthelyi dolgozatok száma és időtartama: -

- Zárthelyi dolgozat pótlása:-

- A vizsga letételének és értékelésének módja: **írásbeli és szóbeli**.
  Értékelés 1-től 5-ig terjedő érdemjeggyel.
  - értékelés módja: 0-50 % **1**; 51-60 % **2**; 61-70 % **3**;
    71-80 % **4**; 81-100 % **5**.

Felkészülést segítő anyagok:
- Előadások vázlata
- Dr. Tisza Miklós: Képlékenyalakítás. tankönyv
- Tanszéki honlapon található anyagok:
  - Alapfogalmak
  - Témakörök részletezése kérdésekkel

2019. szeptember 09.

Lukács Zsolt
tárgyjegyző

Miskolci Egyetem

Anyagszerkezettani és Anyagtechnológiai Intézet

Név : .....

Neptun kód : .....

Képlékenyalakítás GEMTT003-BL és GEMTT005BL

Vizsgazárthelyi dolgozat 2019. június 29.

1	2	3	4	5	6	7	8	Pontszám	Osztályzat
5	6	6	8	6	6	8	4	49	

1. Vázlatok, diagrammok segítségével mutassa be, hogy milyen (mikroszkópikus és makroszkópikus) következményekkel jár a polikrisztalin fémek alakváltozása

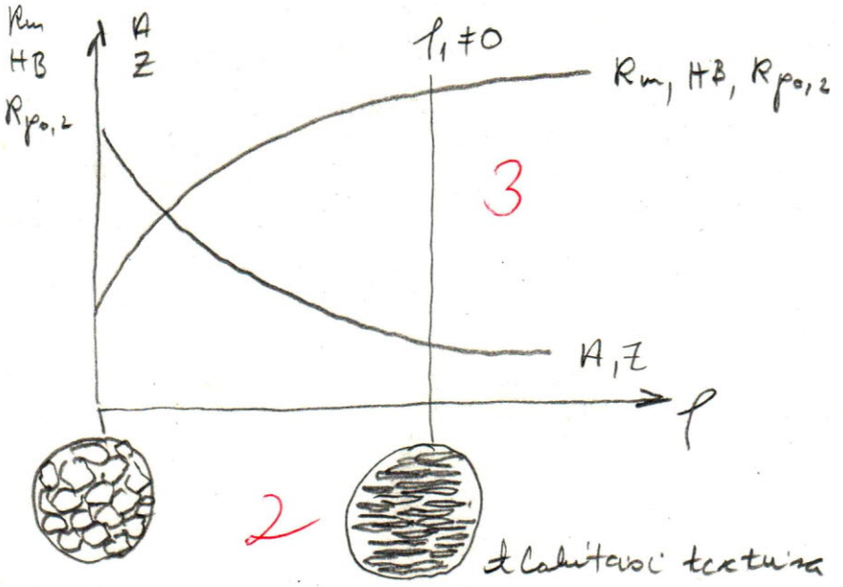

0 - 24 → 1

25 - 30 - 2

31 - 36 - 3

37 - 40 - 4

41 - 5

2. Vázlat segítségével vezesse le a főalakváltozások közötti összefüggés!

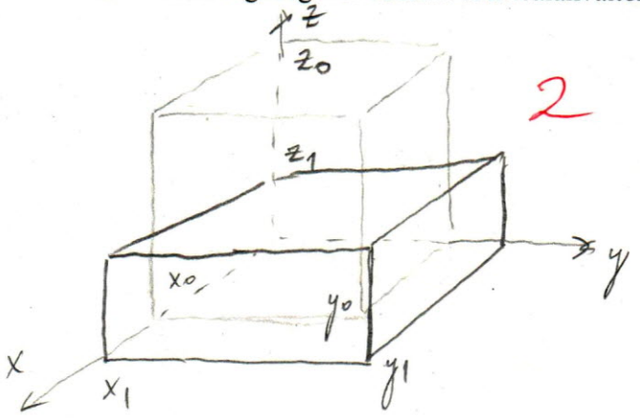

2

$$V_0 = V_1$$

$$x_0 y_0 z_0 = x_1 y_1 z_1$$

$$\frac{x_1}{x_0}\frac{y_1}{y_0}\frac{z_1}{z_0} = 1 \quad \ln$$

2

$$\underbrace{\ln\frac{x_1}{x_0}}_{\varepsilon_x} + \underbrace{\ln\frac{y_1}{y_0}}_{\varepsilon_y} + \underbrace{\ln\frac{z_1}{z_0}}_{\varepsilon_z} = 0$$

$$\varepsilon_x + \varepsilon_y + \varepsilon_z = 0$$

x → 1

y → 2

z → 3

2 $\varepsilon_1 + \varepsilon_2 + \varepsilon_3 = 0$

3. Rajzoljon egy nyírt keresztmetszetet optimális vágórés esetére! Jelölje és nevezze meg a jellegzetes zónáit!

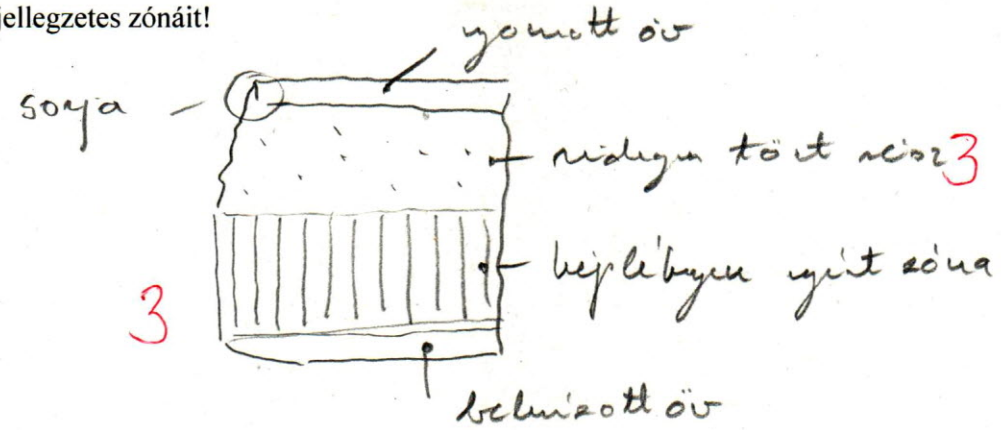

4. Nyers alátétet kell gyártani. Határozza meg az alátét lyukasztási műveletéhez tartozó bélyeg és vágólap gyártási tűréseit! Vázlaton mutassa be a tűrésmezők elhelyezkedését erre az esetre! Az alátét méretei: $\varnothing 36_{0}^{+0.2} \times \varnothing 17_{0}^{+0.15} \times 2\ mm$

További adatok: $z_{opt} = 0{,}15\ mm$; $T_B = 0{,}011\ mm$; $T_V = 0{,}016\ mm$

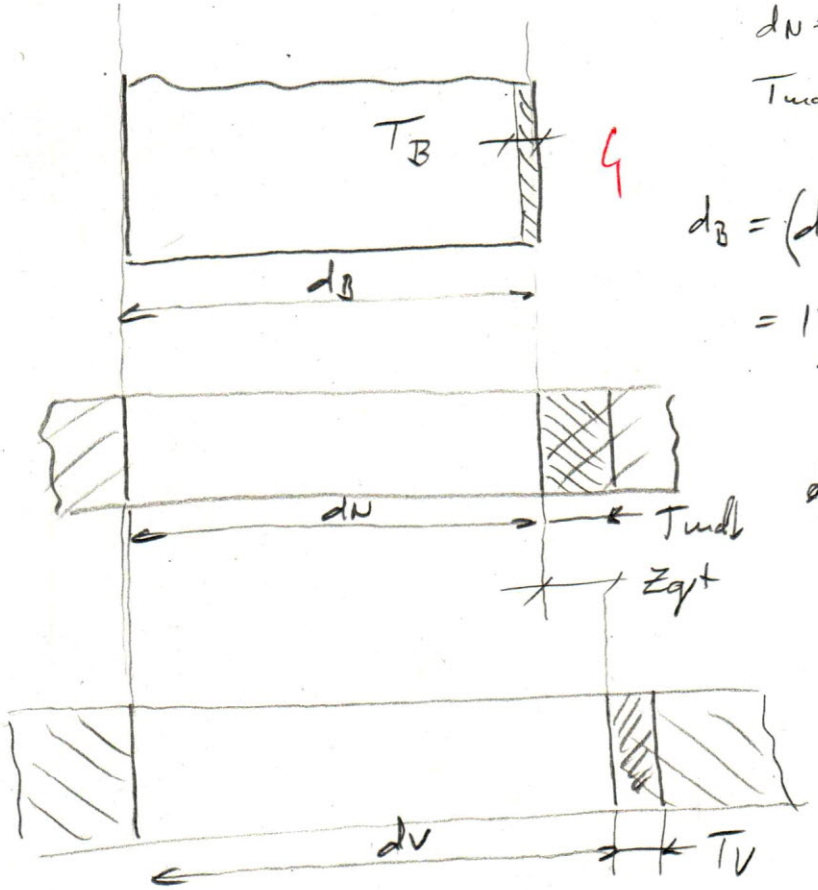

$d_N = 17\ mm$

$T_{mdb} = 0{,}15\ mm$

4

$d_B = (d_N + T_{mdb})^{0}_{-T_B} = (17 + 0{,}15)^{0}_{-0{,}011} =$

$= 17{,}15^{0}_{-0{,}011}\ mm$

2

$d_V = (d_N + T_{mdb} + Z_{opt})^{+T_V}_{0} =$

$= (17 + 0{,}15 + 0{,}15)^{+T_V}_{0} =$

2

$= 17{,}3^{+0{,}016}_{0}\ mm$

5. Vázlat segítségével definiálja a visszarugózási tényező fogalmát! Hogyan veszzük figyelemebe a visszarugózást a szerszámelemek méreteinek meghatározásánál!

2

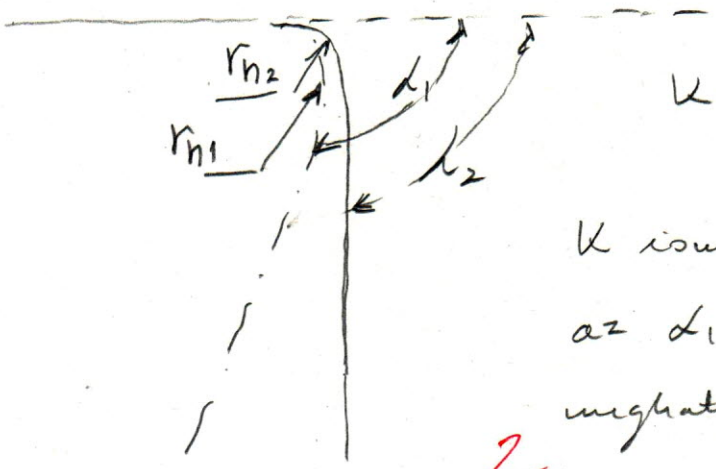

$$K = \frac{\alpha_2}{\alpha_1} = \frac{r_{n1} + \frac{s_0}{2}}{r_{n2} + \frac{s_0}{2}}$$ 2

K ismeretében (Táblázat) az α_1 és r_{n1} paraméterek meghatározhatóak, és ezek figyelembe vételével geometriailg túlléglítjuk az alkatrészt

2

6. Mélyhúzással kell gyártani 134 mm külső átmérőjű és 441 mm magas 2 mm vastag falú edényt. Határozza meg a húzási műveletek számát és a hőkezelések helyét! Adatok: $s_k = s_o$, $h' = 35\,mm$, $m_0 = 0{,}51$, $m_1 = m_i = 0{,}81$, $q_{meg} = 60\%$

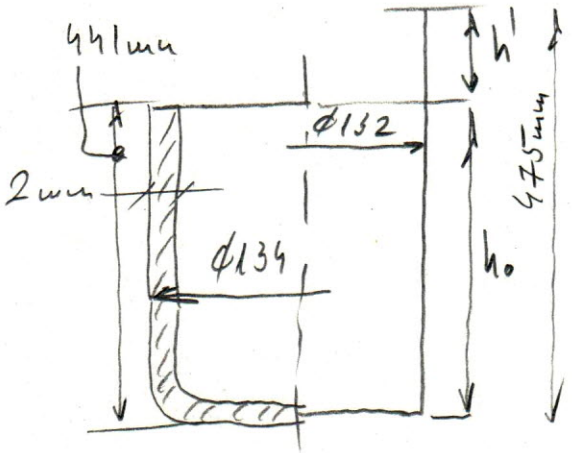

$$D = \sqrt{d^2 + 4d(h+h')} =$$ 2

$$D = \sqrt{(132\,mm)^2 + 4 \cdot 132\,mm \cdot 475\,mm} = 518\,mm$$

17424

$d_1 = m_0 D_0 = 0{,}51 \cdot 518\,mm = 265\,mm$

$d_2 = m_1 d_1 = 0{,}81 \cdot 265\,mm = 215\,mm$

$d_3 = m_1 d_2 = 0{,}81 \cdot 215\,mm = 175\,mm$ ← Hk.

2 $d_4 = m_1 \cdot d_3 = 0{,}81 \cdot 175\,mm = 142\,mm$

$d_5 = m_1 \cdot d_4 = 0{,}81 \cdot 142\,mm = 115\,mm < 132$

$d_{meg} = D_0(1 - q_{meg}) = 518 \cdot (1 - 0{,}6) = 207\,mm$ 1

$d_{meg}' = d_2(1 - q_{meg}) = 215\,mm\,(1 - 0{,}6) = 86\,mm$ Több HK nincs szükség.

1

7. Vázlatok segítségével ismertesse a zömítés alapeseteit!

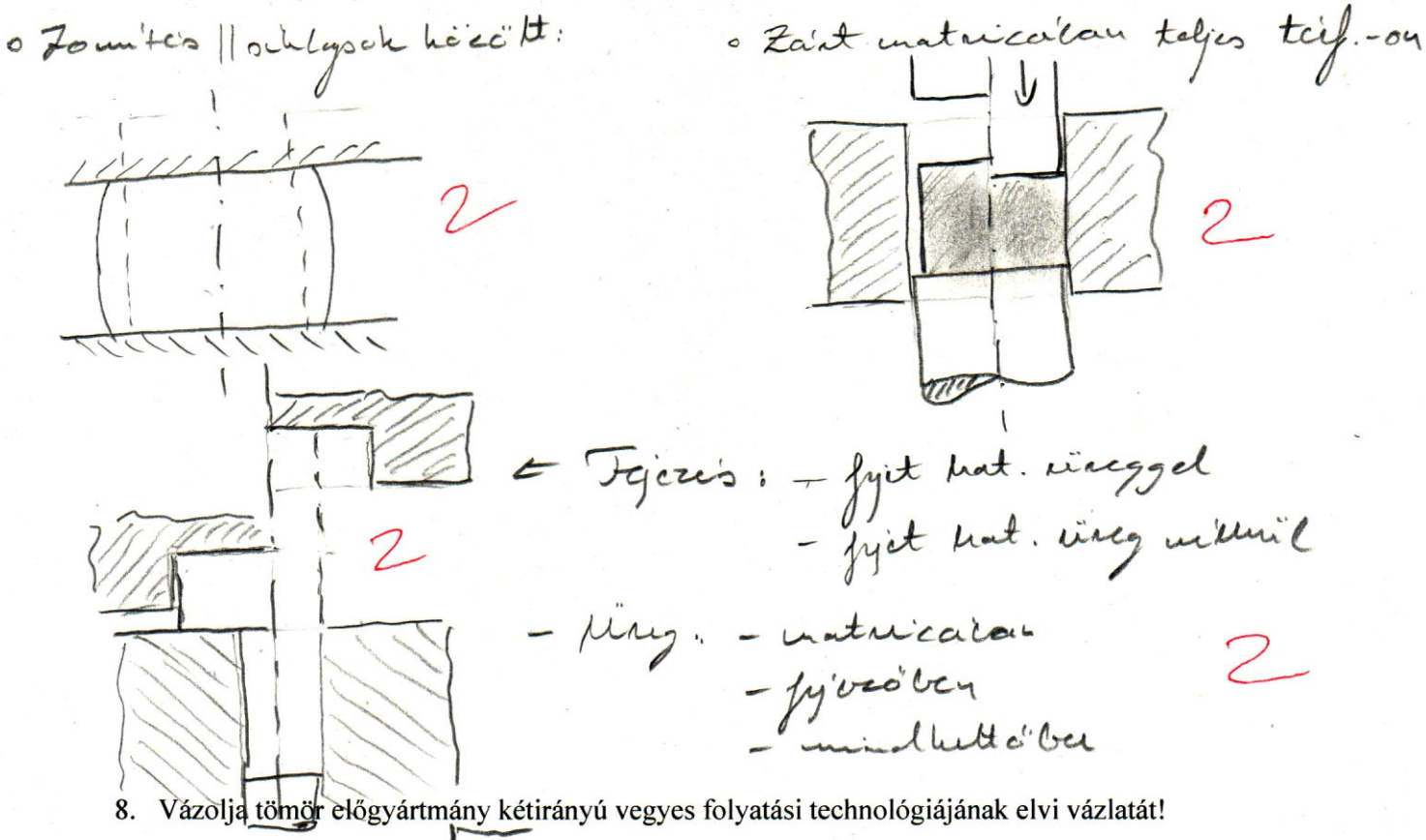

8. Vázolja tömör előgyártmány kétirányú vegyes folyatási technológiájának elvi vázlatát!

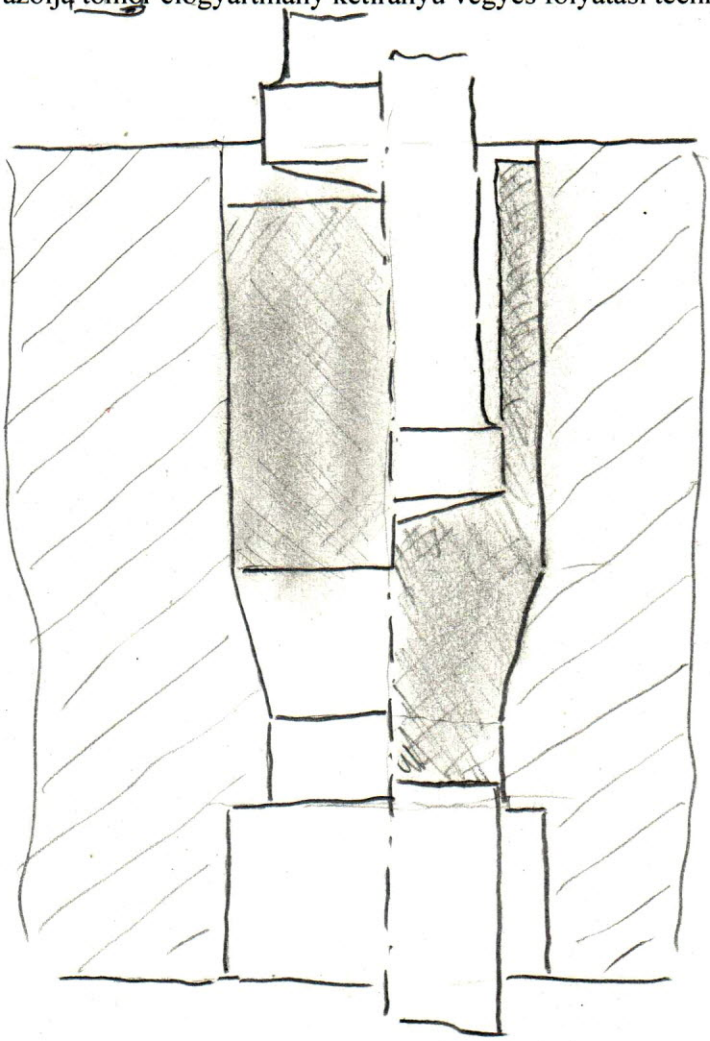

4